

נשא ה

ווייטערדיקע נשיאים, אז ער האט גע-
בראכט די זעלבע פרטי קרבנות ווי דער
ערשטער נשיא.

דערפון נעמט רש"י ארויס, אז ביים
ברענגען זיין קרבן האט יעדער נשיא
געהאט זיינע באזונדערע כוונות ורמזים,
וואס זיינען בהתאם צום ענין ותוכן פון
זיין שבט; ובמילא איז דער קרבן פון
יעדן נשיא (בכוונת הקרבנות) אנדערש
פון די קרבנות פון די אנדערע נשיאים,
און דערפאר חזר"ט איבער דער פסוק די
פרטי הקרבנות פון יעדן נשיא באזונ-
דער.³

[און דאס וואס רש"י ברענגט אראפ
כלויז איין רמז פאר יעדן סוג קרבן און
דאס דארף פארענטפערן דעם איבער-
חזרין בא אלע שבטים צוועלף מאל —
ניט ווי אין מדרש⁴, וואו מיר געפינען
ביי יעדן נשיא אן אנדער רמז פאר דעם
זעלבן סוג קרבן — איז עס דערפאר,
וואס יעדער רמז (וואס רש"י ברענגט)
איז אן ענין כללי וואס טיילט זיך אויף
כמה וכמה פרטים; און יעדער נשיא
האט געהאט (אין דעם רמז כללי) אן
אנדער כוונה פרטית (וואס איז צוגע-
פאסט צו זיין שבט), ווי ערקלערט
דארטן בארוכה⁵.]

א. אין דער פרשה פון קרבנות
הנשיאים, ביים צווייטן נשיא¹, ברענגט
רש"י אראפ „מיסודו של ר' משה
הדרשן", אז די פרטים אין די קרבנות
הנשיאים זיינען מרמז אויף פארשידענע
ענינים:

„קערת כסף" איז „בגימט' תתק"ל
כנגד שנותיו של אדם הראשון", „מזרק
אחד כסף" — „על שם נח וכו'", „כף
אחת — כנגד התורה", „פר אחד .. איל
אחד כבש אחד" זיינען כנגד די אבות,
„שעיר עזים — לכפר על מכירת יוסף",
„ולזבח השלמים בקר שנים — כנגד
משה ואהרן", „אילים עתודים כבשים"
זיינען „כנגד כהנים ולוים וישראלים
כו".

פארוואס ברענגט רש"י בכלל די
רמזים אין די קרבנות הנשיאים, אן ענין
פון רמז ודרוש (בעת זיין פירוש איז ע"ד
הפשט) — און אויב יע, פארוואס האט
ער דאס אראפגעבראכט ביים צווייטן
נשיא און ניט גלייך ביים ערשטן נשיא?

האט מען שוין אמאל מבאר געווען
בארוכה², אז דאס איז דערפאר וואס ביי
רש"י איז שווער פארוואס דער פסוק
חזר"ט איבער ביי יעדן נשיא באזונדער
(צוועלף מאל) די אלע פרטי הקרבנות
— וויבאלד זיי האבן אלע געבראכט די
זעלבע קרבנות, וואלט געווען גענוג
ווען אנהויבנדיק פון צווייטן נשיא זאל
דער פסוק זאגן ביי יעדן פון די

(3) ראה רמב"ן (שם, ב). בחיי (שם, פד). ועוד.

(4) רבה פייג, יד ואילך.

(5) לקושי שם ע' 44 ואילך. וראה שם, שעפ"ז
מתורץ גיכ: (א) מה שכל הנשיאים הביאו אותם
הקרבנות, אף שכל אחד הקריב „לפי דעתו" (לשון
המדרש שם), וכללות העצה להתנדב קרבנות הללו
היתה של (נשיא אחד של) בני יששכר (רש"י שם,
יח). (ב) מה שרש"י הביא הרמזים דיסודו של רמז
הדרשן ולא דממדביר (כי כ"כ מהרמזים שבמדביר
אינם ענינים המתחלקים לפרטים, ע"ש).

(1) פרשתנו ז, יט ואילך.

(2) ראה לקושי חלק ח' ע' 43. וראה דברי דוד
לרש"י (שם, כא).

עס איז אבער נאך אלץ קשה: (א) די קשיא פון מהר"ל⁹ — וואס פאר א שייכות האבן „שנות אדם הראשון ונח" צו אונזער ענין (חנוכת המזבח והמשכן)? (ב) לפי וואלטן די קרבנות (מיט זייערע רמזים) געדארפט זיין לויטן סדר הדורות — פארוואס איז מען מפסיק צווישן (די קרבנות כנגד) נח און אברהם כו' מיט „כף אחת וגו' — כנגד התורה וכו'“, וואס איז שייך צום זמן פון משה ואהרן?

ג. אויך דארף מען פארשטיין:

(א) אויף „כף אחת עשרה זהב“¹⁰ איז רש"י מפרש: „כף אחת — כנגד התורה שנתנה מידו של הקב"ה, עשרה זהב — כנגד עשרת הדברות, און דערנאך אויף „אילים עתודים כבשים“¹¹ זאגט ער: „... וכנגד תורה נביאים וכתובים. שלש חמשות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש וכו' — פארוואס דארף מען האבן צוויי קרבנות-רמזים אויף תורה און אזוי אויך צוויי אויף די עשרת הדברות?

(ב) פון לשון רש"י אין זיין פירוש אויף „אילים עתודים כבשים“ — „כנגד כהנים ולוים וישראלים וכנגד תורה נביאים וכתובים“ (ניט) — „דבר אחר כנגד תורה כו'“¹², אדער „ויש אומרים כו'“ — איז מוכח, אז דאס זיינען ניט קיין צוויי פירוש'ס אין דעם רמז פון „ג' מינים“,

ב. מען דארף אבער פארשטיין: ס'איז א דבר המובן, אז די רמזים פון די אלע פרטי הקרבן פון יעדן נשיא זיינען ניט סתם א צוזאמענשטעל פון פאר-שידענע ענינים, נאר זיי זיינען פרטים פון איין נקודה כללית; און ווי מען גע-פינט טאקע אין מדרש¹³, אז איידער ער הויבט אן צו מפרט זיין די רמזים פרטים פון די קרבנות פון יעדן נשיא, איז ער מקדים די נקודה כללית אין די רמזים פון דעם נשיא (נחשון — „על סדר המלוכה“, נתנאל — „ע"ש התורה“, א.א.וו.) —

אבער אין די רמזים וואס רש"י ברענגט זעט זיך ניט לכאורה אז זיי זאלן זיין פרטים פון איין כלל?

אין מדרש¹⁴ איז דא א דיעה, אז די אלע זאכן וואס די נשיאים האבן מקריב געווען זיינען „כנגד הדורות שהיו מאדם הראשון ועד המשכן וכנגד המצות שנצטוו“ (און ווי עס ווערט דארט דער-נאך אויסגעטייטשט, אז „קערת כסף“ איז מרמז אויף אדה"ר, „מזרק“ אויף נח'ן, וכו') —

וואלט מען לכאורה געקענט זאגן, אז אין דעם באשטייט אויך די נקודה כללית אין די רמזים וואס רש"י ברענגט; און ווי ער איז דערנאך מפרט די דורות (אדה"ר ותולדותיו, נח ותולדותיו, שבעים אומות, די אבות, יוסף משה ואהרן), און „מצות שנצטוו“¹⁵ (תורה, עשרת הדברות, תרי"ג מצות, תורה נביאים וכתובים כו').

(8) נוסף לזה, שמכיון שלרש"י ה„מצות שנצטוו“ לא קאי על מצות של אדה"ר כו' (כבמדרש) — כנ"ל הערה הקודמת — הרי „כנגד הדורות כו'“, כנגד המצות שנצטוו" הם ב' ענינים שונים (ולא כלל אחד).

(9) גויא עה"פ.

(10) שם, כ.

(11) שם, כג.

(12) ע"ד במדבר שם, י"ד.

(6) שם פי"ד, יב.

(7) הכוונה ב„מצות שנצטוו“ במדרש שם היא (גם) למצות שנצטוו אדה"ר ונח (ע"ש) — והכוונה בפנים (ברש"י) היא למצות שנצטוו בהן ישראל. וראה הערה הבאה.

געוואָרן פריער ווי די „חמשה חומשין“, האָט רש"י געדאַרפֿט רעכענען די צוויי „חמשות“ פון די עשרת הדברות פֿאַר די „חמשה חומשין“ —

נאָר די עשרת הדברות ווי זיי זיינען פֿאַרשריבן אין חומש אַלס אַ טייל פון די חמשה חומשין, תורה שבכתב.¹⁴

[און ס'איז קיין סתירה ניט פון דעם וואָס רש"י זאָגט „חמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני“ — ווייל דאָס וואָס די עשרת הדברות זיינען איינגעטיילט אין צוויי לוחות איז דאָס (ניט נאָר אַ גשמיות'דיקער ענין — פֿאַרשריבן אויף צוויי באַזונדערע לוחות — נאָר אדרבא דאָס נעמט זיך פון) זייער חלוקה אין תוכן.¹⁵

די ערשטע פינף דברות זיינען בעיקרם וביסודם — מצות עשה (וואָרום „לא גו' על פני“ און „לא תשא את שם ה' אלקיך גו'“ זיינען סעיפים פון „אנכי ה' אלקיך“¹⁷), און די צווייטע פינף דברות זיינען אַלע מצות לא תעשה;¹⁸

(14) וכמו שהוא ברבותינו בעלי התוספת (דעת זקנים) עה"פ.

(15) ועפ"י מורוצת קושיא הא' דלעיל סעיף ג' (בנוגע לעשה'ד) — כי העשה'ד הנרמזות ב.כפ אחת עשרה זהב' הן אותן שבזוהרות, כדלקמן בפנים סעיף ח: משא"כ כאן שהכוונה לאותן שבחושב"כ. אלא שהא גופא צריך ביאור: מהו הצורך ב.כ. רמזים לעשה'ד — הן כמו שהן בלוחות והן כמו שהן בחושב"כ? וראה לקמן הערה 53.

(16) ראה גם בחיי יתרו כ, יב"ג. אוה"ת בשלח ע' תסא. ועוד.

(17) בדוגמת (ולא ממש, כי כאן הלאו מפורש גם בפ"ע) — לאו הבא מכלל עשה עשה (פסחים מא, ס"ע.ב. וש"נ).

(18) אוה"ת תשא ע' איתחקעד (ושם ס"ע איתחקעט. ר"ע איתחקעג. ועוד). ובמדרש לקח טוב (משפטים כג, כא): חמשה שיש בהם קום ועשה .. וכנגד חמשה לאוין. ובקה"י (ע' לוחות): ה' חסדים וה"ג שביסוד ידידה כו'.

נאָר דאָס איז איין פירוש: דער רמז פון „ג' מינים“ איז כולל די „כהנים ולוים וישראלים“ צוזאַמען מיט „תורה נביאים וכתובים“ — איז תמוה: ווי קענען ג' מינים זיין כנגד זעקס זאכן?!

ד. נאָך דעם ווי רש"י איז מפרש דעם רמז פון די „ג' מינים“ (אילים עתודים וכבשים), איז ער מבאר דעם טעם וואָס מען האָט געבראַכט „חמשה“ (דוקא) פון יעדן מין: שלש חמשות כנגד חמשה חומשין וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד וחמש הכתובין על השני.

דאַרף מען פֿאַרשטיין:

א) דער רמז פון „שלש חמשות“ האָט ניט קיין שייכות צו אַלע פריערדיקע „ג' מינים“, בלויז איינער פון זיי — „תורה“ — איז צעטיילט אויף „חמשה“ (חמשה חומשין):

ד.ה. אַז מיטן ברענגען די קרבנות (פון די „ג' מינים“) אין אַ מספר פון „חמש“ איז מען מרמז אויף נאָך אַן אַנדער נייען ענין, וואָס האָט אַ שייכות צום מספר „חמש“ — איז ניט מובן: פֿאַרוואָס האָט מען געדאַרפֿט האָבן אַ באַזונדערן רמז אויף דעם פרט פון „חמש חומשין כו'“, אין צוגאב צום רמז אויף כללות ה„תורה“ (פון די „ג' מינים“)?

ב) פון דעם סדר ווי רש"י איז מפרש די „שלש חמשות“ — פריער „חמשה חומשין“ און דערנאָך „חמש הדברות כו'“¹⁹ — איז משמע, אַז מיט „חמש הדברות כו'“ מיינט ער ניט די עשרת הדברות ווי זיי זיינען אויסגעקריצט אין די לוחות אבנים

— וואָרום די לוחות זיינען געגעבן

דערנאך ביי „כף אחת“ — כאילו ווי די כלים זיינען גאר דער ראש ועיקר פון חנוכת המזבח!

ו. דער ביאור בכל זה:

ס'איז מסתבר בפשטות, אז די רמזים פון די קרבנות לחנוכת המזבח שבמשכן זיינען אין דעם ענין המזבח, דהיינו: אין זיי ווערט ארויסגעבראכט דער אויפטו פון דעם מזבח און די קרבנות וואס מ'בריינגט אויף עס. ד.ה. די נשיאים באַ ויקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח — האָבן זיי דאס אויסגעשטעלט אין אַ סדר מיוחד, אַ מספר מיוחד וכו', אין וועלכע עס איז מרומז דער חידוש וואס האָט זיך אויפגעטאן דערמיט וואס ס'איז דאָ דער מזבח, לגבי דעם פריערדיקן מצב.

דער עליוי וואס איז נתחדש געוואָרן אין די קרבנות וואס מען ברענגט אויפן מזבח שבמשכן, לגבי די קרבנות וואס מען האָט מקריב געווען פאר מתן תורה, איז:

דער אויפטו פון משכן בכלל, איז כמפורש בקרא²⁴ — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, אז אידן מאַכן אויף אַן אָרט וואו ס'איז דאָ השראת השכינה בגלוי, ביז אַז דער משכן גופא איז אַ „מקדש“²⁵ — אַ הייליקע זאך;

און אַזוי איז אויך דער אויפטו פון מזבח שבמשכן, אַז יעדער איד האָט די יכולת צו נעמען אַ חולין־דיקע בהמה וכו', אַ וואַכעדיקע זאך, און מאַכן דערפון אַ קרבן לה' אין אַן אופן, אַז מ'זעט בעיני בשר ווי זי ווערט אַ הייליקע זאך, דורכדעם וואס מ'איז מקריב די בהמה אויפן מזבח און דער

אָדער: די ערשטע זיינען בעיקר בין אדם למקום (און אפילו כיבוד אב ואם איז פאַרבונדן מיט „בין אדם למקום“, שלשה שותפין¹⁹ — ע"פ מאמר רז"ל²⁰ „השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום“), און די צווייטע — בין אדם לחבירו²¹.

דאָרף מען פאַרשטיין: וויבאלד מ'האָט שוין אַ רמז (ניט בלויז אויף „תורה“ בכלל — אין די „ג' מינים“ — נאָר אויך) אויף „חמשה חומשין“ — פאַרוואס האָט מען געדאַרפט האָבן נאָך אַ רמז באַזונדער אויף די עשה־ד וואס שטייען אין די „חמשה חומשין“?

ה. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים אַ קשיא כללית אין דעם ענין פון קרבנות הנשיאים:

די קרבנות הנשיאים זיינען געווען (ניט אַ נדבה פאַרן משכן בכלל, ווי די עגלות כו'²², נאָר) „לחנוכת המזבח“ — וואס דער חינוך המזבח האָט זיך אויפ־געטאן דוקא דורך די זאכן וואס מ'האָט מקריב געווען אויפן מזבח — די „סולת בלולה בשמן למנחה“, „קטורת“ און עולה חטאת ושלמים;

לפ' איז ניט מובן, וואס דער פסוק הויבט אַן צום אַלעם ערשטן (ניט מיט דעם סוג הנ"ל, וואס ווערט נקרב אויפן מזבח, נאָר) מיט „קרבנו קערת כסף אחת ג' מזרק אחד גו"י²³, און דערצו נאָך מיט אַן אריכות הפרטים אין דעם משקל ושווי פון די כלים (און אַזוי אויך

19) קידושין ל, סע"ב. נדה לא, ב.

20) קידושין שם.

21) כ"ה באכרנאל יתרו בשם חז"ל.

22) ז, ג ואילך. וראה רש"י שם, יו"ד.

23) ויע'ד ההלכה י"ל — עפ"י שם בספרי עה"פ

וקרבנו קערת גו' דצ"ל נעשית מתחלה לשם קרבן (שלא נשתמש בו הדיט); ולכן נאמר ע"ד הכלים תיכף לחיבת „וקרבנו“. וראה צפ"ע עה"ת שם.

24) תרומה, כה, ח.

25) כשמו „ועשו לי מקדש“. וראה עירובין בתחלתה.

משא"כ דער צווייטער סוג קרבנות (עולה, חטאת וכו') וואס זיי אליין (אינגאנצן אדער דער עיקר מובחר שבהם — חלב ודם³⁰) — זיינען קרבנות וואס מ'זעט בגלוי ווי זיי ווערן נתקרב ונשתנה דורך העלאה וזריקה ע"ג המזבח, ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, כנ"ל.

דער ענין איז אויך מרוזם אין דעם חילוק המינים צווישן די צוויי סוגי קרבנות: די קרבנות אין די כלים, מנחה און קטורת, זיינען ניט פון מין החי" (אדער³¹ — אין זיי איז ניט ניכר דער חיות זייערער); משא"כ די קרבנות פון צווייטן סוג זיינען חי — דאס איז מרמו, און דורכן משכן ומזבח איז נתחדש געווארן דער עילוי פון (גילוי) השראת השכינה, און פון דומם וחול מאכט מען חי וקדושה³².

ז. דער אויפטו וואס איז דא אין משכן (ומזבח) — לאחרי מתן תורה — איז בפשטות אנגעדייטעט געווארן אינעם זאגן און מ"ת איז פארבונדן מיט דעם און אידן וועלן ווערן „ממלכת

אש.. מן השמים²⁶ איז אוכל דעם קרבן.

אויף צו ארויסברענגען אט דעם אויפטו, האבן די נשיאים געבראכט צוויי-ערליי סוגי קרבנות:

דער ערשטער סוג קרבנות איז נרמז אין די כלים ומנחה וקטורת וואס אין זיי, ער איז מרמז אויף די קרבנות וואס מ'האט מקריב געווען פריער, פאר מזבח שבמשכן: אויך דעמאלט איז געווען הקרבת הקרבנות, עס איז אבער ניט געווען דערביי — אויך ניט בסיומו וחותמו — דער ותצא אש מלפני הוי' ותאכל, וואס דאס באווייזט אויף השראת השכינה²⁷. — ובהרמז: די כלים אליין און די קרבנות (מנחה וקטורת) וועלכע געפינען זיך אין די כלים²⁸ זעט מען ניט בגלוי קיין שינוי אין זיי²⁹;

(26) רש"י ויקרא א, ז. במדבר ד, יג.

(27) רש"י שמ"ג ט, כד.

(28) בלשון החסידות — כלי שמכסה ומעלים האור שבתוכו.

(29) עפ"י יומתק יותר מה רש"י מביא רמז לכל פרטי קרבנות הנשיאים, מלבד ב.סולת כלולה בשמן למנחה! שלא הביא שום רמז (אף שבמדבר ישנם כו"כ רמזים בזה!) כי

[נוסף על מה ש"ל בפשטות, דהא שיש רמז בקרבנות הנשיאים מובן מזה שהכתוב מדייק להודיע מספר שלהם, או קרבנות שיש בהם חידוש כמו קטורת (ליחיד כר) — דהיתה הוראת שעה (רש"י שם, יד) וחטאת (לכפר על קבר התהום כר) — רש"י שם, טז) שאינה שייכת לנדבת המשכן (וראה רמב"ן

שם, יג) שגם החטאת הוראת שעה הוי. וראה רש"י שמ"ג י, טז"ו].

משא"כ. סולת גר למנחה שאין בזה שום חידוש ושינוי שיכריח לומר — גם ע"פ דרש הקרוב לפשט — שיש בזה רמז]

עיקר ההדגשה (והרמז) בקרבן זה הוא (לא כ"כ בגוף הקרבן, כ"א) בזה שה' בכלי (וזה מפורש בקרא), כפנים.

(30) יחזקאל מד, טו. וראה לקראת פרשנו כו, ב. ס"פ אחרי. ובכ"מ. ד"ה איזהו תרצ"י (סה"מ קונטרסים ח"ב שעג, ב ואילך).

(31) להדיעה ש.מור"ש שבקטורת מן החי הוא — ראה רמב"ן תשא ל, כג. ועוד.

(32) להעיר במדבר"ר (פ"ב, יח): מה אם העגלות שנדבקו במלאכת אוהל מועד ניתן להם הוי' עד שיהיו קיימות לעולם כר.

(*) עפ"י יומתק מה שהביא רש"י בהדבור המתחיל גם תיבת פר אחד, איל אחד, כבש אחד — נוסף על מה ש"ל, שבזה מרמז רש"י לפירושו לפניו (שם, טו). פר אחד — מיוחד שבמדבר, שמזה מובן, שגם הרמז שבפר אחד (ועד"ז בהשאר) הוא לאיש מיוחד כו. ולהעיר מרש"י פינחס (כח, יט) פרים — כנגד אברהם כו, אילים — כנגד יצחק, כנשים — כנגד יעקב כו, ואכ"מ.

ה. עס בלייבט אבער ניט פאָר-
שטאַנדיק: לפי זה האט דאך זיכער קיין
אַרט ניט צו אפטייטשן „כף אחת עשרה
זהב מלאה קטורת” — פון מין הדומם
(וצומח) — אויף תורה, עשרת הדברות
און תרי״ג מצות?

איז דער ביאור אין דעם:

רש״י איז דאָ מדייק, אַז „כף אחת” איז
„כנגד התורה שנתנה מידו של הק-
ב״ה”³⁸ וואָס דאָס מיינט (ניט תורה
בכלל, נאָר) די לוחות, וואָס ביי זיי דוקא
געפינט מען³⁹ אַ נתינה „מידו של הק-
ב״ה”.

און אַזוי אויך „עשרה זהב, כנגד
עשרת הדברות. מלאה קטורת, גימטריא
.. תרי״ג מצות” — מיינט דאָס ניט די
עשה״ד און תרי״ג מצות פאָר זיך, נאָר
ווי דער כף, די לוחות זיינען מלא פון
תרי״ג, תרי״ג אַלס אַ טייל פון די
לוחות⁴⁰ (וואָס נתנו „מידו של הקב״ה”),
ד.ה.: די לוחות אַנטהאַלטן „עשרת
הדברות” (עשרה זהב), וואָס די „עשרת
הדברות” זיינען „מלאה (קטרת — גימט’
.. תרי״ג מצות”⁴¹, ווי רש״י האָט שוין
מפרש געווען (אין פ’ משפטים)⁴² אַז „כל

כהנים וגוי קדוש”³³, ובמילא וועט זיי
געגעבן ווערן אויך³⁴ אַזאָ סוג מצות
וואָס זיינען קובע אַ קדושה אין דער
מצוה-זאך גופא — וואָס אויך אַ בן חמש
למקרא פאַרשטייט (און „זעט”) אַז זיי
זיינען געוואָרן הייליקע זאַכן.

און אע״פֿ אַז בעיקר האָט זיך דאָס
אויפגעטאָן ביי מתן תורה, ווען אידן
זיינען געוואָרן אַ „ממלכת כהנים וגוי
קדוש” און זיינען דעריבער נצטווה
געוואָרן אין אַלע תרי״ג מצות, איז
אבער אַ מעין דערפון שוין געווען ביים
ערשטן איד, אברהם אבינו, וואָס דער-
פאַר איז ער אַנגעזאָגט געוואָרן אין
מצות מילה — „בריתי בבשרכם”³⁵,
וואָס איז אינעם גדר (ווי רש״י)³⁶ ברענגט
אַראָפֿ פון „חפץ של מצוה”.

און דערמיט ווערט מוסבר דער סדר
ווי רש״י איז מפרש די רמזים פון
קרבנות הנשיאים (מיוסד אויף ר״מ
הדרשן) — אבער קרוב לפשט און מיישב
פשוטו ש״מ) וואָס זיינען פאַנגאָדערגע-
טיילט אין צוויי סוגים: די ענינים פון
דומם טייטשט ער אויס אַלס רמזים אויף
אדם הראשון (ותולדותיו), נח ותולדותיו
און שבעים אומות — וואָס אין זיי איז
ניט ניכר בגלוי חיות (השראת השכינה):
און די ענינים פון חי טייטשט ער אויס
אויף אידן^{36*} — אָנהויבנדיק פון אברהם
כו׳, ביז משה ואהרן³⁷ כהנים לויים
וישראלים.

(33) יתרו יט, ו.

(34) משא״כ במצות צדקה וכיו״ב שאין קדושה
בהמעות.

(35) לך יז, יג.

(36) חיי שרה כד, ב.

(36*) להעיר ממש״נ (ואתחנן ד, ד) ואתם הדבקים
בה״א חיים גו׳.

(37) ומכיון שעיקר החידוש בהמשכת קדושה
בחפץ של מצוה נעשה במתן תורה — לכן, הרמז

למשה ואהרן (שע״י היתה נתינת התורה) הוא בקרבן
שלמים „שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים”
(רש״י עה״פ), כדלקמן בפנים סעיף ט.

(38) משא״כ במדב״ר פי״ד, יו״ד: ובחזרו (בני״)
בהקב״ה ובתורתו שהיא ה' ספרים כנגד ה' אצבעות
שבכף וקבלו ״ הדברות בסניני וראה לקמן הערה 51.

(39) תשא לא, יח.

(40) ראה גם במדב״ר פי״ג, טז: כף אחת כנגד
הלוחות שנתכוונו מיד הקב״ה... עשרה זהב אלו
עשה״ד שהיו כתובים בלוחות... מלאה קטורת
שתרי״ג מצות בלולות בהן [משא״כ במדב״ר שם,
יט: כף אחת זה הוא ספר התורה שה״ מונח אצל
הארוך.. עשרה זהב אלו הלוחות שהיו בארון].

(41) עיף המבואר בפנים יומתק זה שרש״י לא
פירש (כפ״י ה׳ במדב״ר פי״ג שם) ד.קטרת׳ (גימט׳)
תרי״ג) הוא כנגד „תרי״ג אומיות ..מן אנכי עד אשר

דיקע כלי כסף (און נאך מער), ווייל דאס איז א העכערע דרגא אין דער הכנה צום ענין ה"ח, אז דורך תורה ומצות זאל מען מאכן פון דומם — חי, כנ"ל].

ט. ע"פ האמור — אז תורה (ומצות) מצד עצמה איז ניט נרמז אין סוג החי — וועט ווערן פארשטאנדיק רש"ס פירוש אויף „אילים עתודים כבשים“:

דאס וואס רש"י טייטשט אז די „ג' מינים“ זיינען „(כנגד כהנים ולוים וישראלים) וכנגד תורה נביאים וכתובים“, מיינט ער ניט מוסיף זיין נאך א (צווייטן) רמז „כנגד תורה נביאים וכתובים“ (און וויבאלד אז ביידע רמזים שטייען בפירוש אחד קומט אויס אז עס זיינען פאראן זעקס מינים) — ווארום, כנ"ל, ווערט תורה מצד עצמה ניט נרמז אין מין החי⁴⁷;

נאך די ג' מינים זיינען (בעיקר) כנגד (די דריי וואס רש"י רעכנט אויס פריער — ער —) אידן, נאך דאס איז דוקא ווי אידן זיינען פאראייניקט מיט (די ג' חלקי ה)תורה, אזוי אז עס זיינען דא בלויז דריי זאכן⁴⁸.

מה שהעתיק בהדבור המתחיל גם תיבת „עשרה“ ובפרט ע"פ פרשי הנ"ל דמשקלה עשרה שקלים של כסף (ולא זהב) — כי עשה"ד נרמזות בזהב (ראה רש"י ח"ש כד, כב. גוי"א סוף פרשתנו).
(47) ועפ"י יומתק ג"כ מה שלא פרשי ד'ולובח השלמים בקר שנים" קאי על „תורה שבכתב ותורה שבע"פ“ (כבבמד"ב פ"ד, י"ד. וראה שם פ"ג, טז).
(48) ועד"ז יש לתרץ מ"ש רש"י (ר"פ בראשית) „בראשית ... בשביל התורה שנקראת ראשית... ובשביל ישראל שנקראו ראשית“ — דלכאורה צ"ע: הרי בקרא נאמר ראשית ל' יחיד, „ראשית“ אחת —

תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות הן. און וויבאלד אז „כף אחת גר“ איז מרמז אויף תורה ווי זי איז „נתנה מידו של הקב"ה“, דערפאר גייט דאס נאך אריין אין דעם ערשטן סוג פון עניני דומם, ווייל דאס וואס תורה ומצות טוען אויף ס'זאל ווערן א „חפץ של מצוה“, איז עס ווען א איד איז מקבל תורה ומצות און טוט א מצוה בפועל.

תורה ומצות ווי זיי זיינען מצד עצמן — „שעשועיו של הקב"ה“⁴⁹ — און (אפילו) ווי דער אויבערשטער גיט זיי „נתנה מידו של הקב"ה“ — זיינען זיי ניט קובע אויף שפעטער קיין קדושה אין וועלט;

און ווי דער בן חמש האט שוין געלערנט, אז די ירידת השכינה אויפן הר סיני האט אינעם הר ניט קובע געווען קיין קדושה אויף שפעטער; וואס דערפאר איז נאכדעם, „במשוך היובל“ — כשנסתלקה השכינה — „רשאי לעלות“ בהר⁴⁴.

[נאך אעפ"כ, וויבאלד אז בשעת מ"ת איז געווען המשכת הקדושה אויפן הר — וואס דערפאר איז „הנוגע בהר מות יומת“⁴⁵ — איז דער „כף“ געווען פון זהב⁴⁶, א טייערע כלי, ווי די פריער-

לרעך כ"ה — כי לפ"ז אין זה בדומה למלאה קטרת, שהרי אותיות העשה"ד הן הן העשה"ד עצמן; ולכן מפרש רש"י שהוא כנגד תרי"ג מצות שהן רק „תלויות“ בעשה"ד (לשון רש"י משפטים כד, יב).

ועפ"י מתורץ ג"כ מה שהעתיק רש"י בהדבור המתחיל גם תיבת „מלאה“ (אף שמפרש רק תיבת „קטרת“).

(42) שם.

(43) לשון רש"י — תשא לב, טז.

(44) יתרו יט, יג וברש"י.

(45) יתרו שם, יב.

(46) ראה רש"י פרשתנו (שם, פו. וראה רש"י שם, יד). היא של זהב. — וע"פ המבואר בפנים יומתק

(*) בזהר (ח"א, ב. תקו"ז חיקון א' ו)ה' בתחלתם. ועוד ד'בראשית' נוסריקון ב' ראשית — אבל ברש"י לא נרמז זה. ובפשטות, כוונת רש"י היא

כדי צו מדגיש זיין אז דא רעדט זיך וועגן תורה ווי זי ווערט נתקבל ביי אידן און איז פאראייניקט מיט זיי — ניט ווי אין פסוק „כף אחת גוי“ וואס רעדט ווי תורה איז „נתנה מידו של הקב"ה“ — האבן די נשיאים געבראכט די „ג' מינים“ אין א מספר פון „חמש“, וואס דריקט אויס די התחלקות וואס איז דא אין תורה ומצות:

ווי תורה איז „נתנה מידו של הקב"ה“ איז גאנץ תורה ווי איין ענין, ביז אז דער אויבערשטער האט געזאגט אלע עשרת הדברות „בדבור אחד“⁵⁰.

[דערמיט איז אויך פארשטאנדיק פארוואס רש"י איז מעתיק פון פסוק אויך דעם ווארט „(כף) אחת“ — דלכאורה איז ער נאר מפרש דעם ווארט „כף“ — ווייל דערמיט איז ער מדגיש אז דא רעדט זיך ווי תורה איז אין אן אופן פון „אחת“: תורה ווי זי ווערט געגעבן פון אויבערשטן, איז (ניט קוקנדיק וואס זי אנטהאלט עשרת הדברות, און איז „מלאה קטרת“ — תרי"ג מצות — איז) זי „כף אחת“, איין ענין].

דוקא ווען (און דורכדעם וואס) אידן זיינען „מקבל“ תורה ומצות, הערט זיך אז די התחלקות אין תורה — אז דאס זיינען „חמשה חומשי"ן“, יעדער חומש מיט אן אנדערער תוכן און אנדערע ענינים — און די התחלקות פון מצות, אז אין די עשרת הדברות (וואס „כל תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות הן“)

און דאס קומט בהמשך צום פריערדיקן פירוש רש"י אויף „ולזבח השלמים בקר שנים, כנגד משה ואהרן שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים“ — וואס דעם „שלום“ וחיבור צווישן אידן מיטן אויבערשטן האבן משה ואהרן אויפגעטאן במ"ת — דורך און מיט תורה (ומצות).

און וויבאלד אז אויך די ג' מינים „אילים עתודים כבשים“ זיינען קרבנות שלמים⁴⁹, איז דערפון גופא א הוכחה אז זיי זיינען „כנגד כהנים ולוים וישראלים“ (ניט נאר מצד מעלתם אלס אידן בכלל, נאר) ווי זיי זיינען מיוחד מיט תורה (כנגד תנ"ך), וואס דורכדעם ווערט דער שלום וחיבור צווישן זיי מיט „אביהם שבשמים“.

י"ד. עפ"ז איז אויך פארשטאנדיק דער המשך אין פירוש רש"י, וואס גלייך נאכן מפרש זיין „וכנגד תורה נביאים וכתובים“, איז ער ממשיך (אין דעם זעלבן דבור המתחיל) „שלוש חמשות כנגד חמש חומשי"ן וכו'“:

וויבאלד דער ענין שטייט אין איין המשך מיט „וכנגד תורה כו'“ איז מובן אז מיט די „שלוש חמשות“ מיינט מען ניט א רמז אויף נייע באזונדערע ענינים, נאר א המשך ופירוש צו „וכנגד תורה כו'“:

כי הכוונה לבניי כמו"ש מתאחדים בתורה (וראה משכיל לדוד שם).

(49) כפרש"י. וראה פרש"י ויקרא ג, א. וצע"ק בפרש"י תצוה כט, כב. ואכ"מ.

(50) רש"י יתרו כ, א.

(51) עפ"ז יומתק מה שבכמדב"ר (שנעתק לעיל הערה 38) — שמפרש גם „כף אחת גוי“ על בחירת בניי בהקב"ה ובתורתו — מדייק „ה' ספרים כנגד ה' אצבעות שבכף“, כי מצד מקבלי התורה ישנה ההתחלקות שבתורה, ככפנים.

שהב"ה דבראשית פירושו „בשביל“ (ראה רא"ש שם). ולהעיר, שגם לפי הזהר, הרי ממשיך שם: תרין אינון דמתחברין כחודא... ובגין דלית להו פרודא אקרונ ראשית חד ולא תרין.

זיינען דא צוויי סוגים: „חמש הדברות הכתובין על לוח אחד“ — ענינים פון „הן, און „חמש הכתובין על השני“ — ענינים פון „לאו“⁵²;

משא"כ די עשרת הדברות (און תרי"ג מצות) ווי זיי ווערן געגעבן פון אוי-בערשטן, ווערן זיי נרמז אין „כף אחת עשרה זהב“ — ניט צוויי מאל „חמש“ — ווייל מצד דעם אויבערשטן הערט זיך

ניט אן די התחלקות שבהם, נאָר אַלע עשרת הדברות זיינען איין מציאות⁵³ — „כף אחת“.

(משיחת מוצאי ש"פ נשא תשל"ח)

53) וזהו גם הטעם שב„כף אחת“ נרמזות העשה'ד כמו"ש בלוחות, וב„שלש חמשיות“ כמו"ש בתושב"כ (כנ"ל בפנים סעיף ג) — כי בלוחות מודגשת נתינת הקב"ה, ובתושב"כ — שבני"מ מקבלים (ולומדים) אותה.

ולהעיר מלקו"ת ד"ה אם בחוקותי (הא') וביאורו — בהחילוק דאותיות הכתיבה (דתושב"כ) ואותיות החקיקה (של הלוחות).

52) ראה רש"י יתרו (כ, א) „ענין על הן הן ועל לאו לאו“. וראה בארוכה הדרן לפסחים (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים — הדרן הא' (בהוצאת תשמ"ז — ע' תסה ואילך)).

בהעלותך

אן אנדער שאלה אין פשש"מ, וואס ווערט פאָרענטפערט דורך דעם ביאור הטעם אויף סמיכות הפרשיות).

די שאלה אין דער סמיכות הפרשיות דאָ — י"ל בפשטות:

חנוכת הנשיאים האָט זיך אנגעהויבן „ביום כלות משה להקים את המשכן“¹ — ראש חודש ניסן, וואָס דאָס איז געווען שמיני למלואים², און דאָס האָט זיך געצויגן צוועלף טעג³, נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום⁴.

הדלקת הנרות, בהעלותך את הנרות דורך אהרן הכהן האָט זיך, בפשטות, אָנגעהויבן אין דעם טאָג פון הקמת המשכן בר"ח ניסן. מוז מען דעריבער זאָגן, אז דער ציווי „בהעלותך“ איז געזאָגט געוואָרן פאַר דעם יום השמיני למלואים⁵ ווערט במילא די שאלה „למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים“? ווי קומט פרשת המנורה צו זיין נאָענט צו — נאָך — פרשת הנשיאים?

(5) נשא ז, א.

(6) פרש"י שם.

(7) מדסתם רש"י ולא פירש כלום עה"פ ביום השביעי (נשא ז, מח — משא"כ בהראב"ע שם). וכן הוא ע"ד (הדרש ו) ההלכה — שריע אדה"ח חז"ח סתב"ט ס"ט. ושו"נ — ולא תירץ רש"י קושיית הראב"ע, כיון שכתוב בקרא: נשיא אחד ליום ג' וביום השביעי דפשוטו — רצופין. ולהעיר מפרש"י שם (ז, יד): לא מציון כו' והוראת שעה הייתה.

(7) נשא ז, יא.

(8) או ביום שמיני למלואים. שהרי כבר פרש"י נשא (ה, ב) „שמונה פרשיות נאמרו בו ביום כדאיתא במס' גיטין בפ' הנוקין“¹, ושם מפורש „פרשת הנרות ובפרש"י „בהעלותך לפי שבו ביום התחילו להדליק“.

(9) ואין לומר שבנדוד' לא איכפת לי' כיון שכבר נצטוו פרשת הנרות בר"פ תצוה ובפ' אמור (כד, ב

א. אין אָנפאַנג פרשה איז רש"י מעתיק פון פסוק דעם וואָרט „בהע-לותך“ און איז מפרש: למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים² לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו כשלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את המנורה³.

שוין גערעדט פיל מאל⁴, אז פון דעם וואָס נאָר אין געציילטע ערטער באַ-וואָרנט רש"י דעם טעם פון סמיכות הפרשיות — כאָטש אז דרשות חז"ל זיינען דאָ נאָך אויף אַ סך ערטער פון סמיכות הפרשיות — איז מוכח אז ע"ד הפשט⁵, דרך פרש"י עה"ת, איז קיין קשיא ניט פאָרוואָס זיינען דוקא די פרשיות סמוכות; און דאָרטן וואו רש"י פרעגט „למה נסמכה כו'“ איז דאָס דער-פאַר וואָס ע"פ פשש"מ איז דאָ אַ שוועריקייט אין סדר הפרשיות (אדער

(1) פרש"י זה ליתא בדפוס א"י וב' (וכן ליתא בכתי' שראית''), אבל הובא בשאר דפוסים שראית' ברמב"ן (לשון רש"י ממדרש אגדה), אברבנאל, מושב זקנים עה"ת. וכן הובא בלק"ת פרשתנו (לא, רע"ג) בשם רש"י. ובאוה"ח הובא מ.דבריהם ז"ל. (2) ראה תנחומא פרשתנו ג. ה. במדבר פט"ז, ג. שם ו.

(3) ברמב"ן הובא בסיומו הלשון „בוקר וערב“, ובאברבנאל ואוה"ח „ערב ובוקר וכי'“.

(4) ראה גם רא"ם ר"פ שלה. שפ"ח (ועוד) שם.

(5) להעיר ג"כ מפי' הראב"ע ר"פ משפטים (כא,

ב).

(*) אלא ששם, בהמשך להפירוש „על שם שהלהב כו'“ איתא: „ולמה נסמכה פרשת נרות לחנוכת המזבח כו'“ (ומביא חז"ל דרשת התנחומא פרשתנו ה).

(**) ולא הובא גם במפרשי רש"י (שראית'') לבד מספר זכרון.